

Viite

Asia

Kriisinhallinnan parlamentaarinen komitea; komitean järjestäytymiskokous 11.6.2020

Asiasanat KRIISINHALLINTA, SIVIILIKRIISINHALLINTA, YK RAUHANTURVAAMINEN

Hoitaa POL-10

Hoitaa UE

Koordinoi
Tiedoksi

ALI-01; ALI-02; ASA-01; ASA-02; AVS-KEO; AVS-POL; KEO-01; KEO-02; KEO-10; KEO-20; KEO-70; OIK-20; POL-01; POL-02; POL-20; POL-30; POL-40; POL-50; STU-00; TAS-10; UKKMI-00; UMI-00; VSI-00
ABA; ALG; ANK; BER; DUB; EUE; GEN; HAA; ITÄ-22; KAB; KOB; LON; MAD; MEX; NAE; PAR; PEK; VAR; WAS; WIE; YKE
CMC KRIISINHALLINTAKESKUS; EUAVS; OM; PE; PE/YHTEYSUPSEERI; PLM; PUVS; SM; SUPO; TPK; VNK

Laatija jakanut

Valtioneuvoston hallitusohjelman mukaisesti asettaman kriisinhallinnan parlamentaarisen komitean järjestäytymiskokous pidettiin 11.6.2020 eduskunnassa. Kokoukseen osallistuivat komitean jäsenet Kimmo Kiljunen, Ville Kaunisto, Sari Tanus (etäyhteydellä), Petri Huru, Eva Biaudet ja Jouni Ovaska sekä varajäsenistä Markus Mustajärvi ja Peter Östman. Kokouksen temaattiseen keskusteluosioon osallistuivat myös komitean pysyvät asiantuntijat Harri Uusitalo (FINCENT), Anne Palm (WISE), Oskari Eronen (CMI, etäyhteydellä), Kirsi Henriksson (CMC), Anni Lahtinen (FINGO), Mauri Koskela (Rauhanturvaajaliitto ry), Mikko Kinnunen (ulkoministeriö), Janne Kuusela (puolustusministeriö) ja Laura Yli-Vakkuri (sisäministeriö) sekä komitean sihteeristön jäsenet (UM, PLM, SM, VNK). Kokouksen asialista on tämän muistion liitteenä.

1. Kokouksen avaus (puheenjohtaja Johanna Sumuvuori)

Puheenjohtaja avasi kokouksen todeten komitean työn käynnistymisen viivästyneen koronavirustilanteesta johtuen. Komitean työn tarkoituksena on laatia hallitusohjelman mukaisesti yli hallituskausien ulottuva kriisinhallinnan tavoitelinjaus toiminnan vaikuttavuuden ja resurssien käytön suunnitelmallisuuden tehostamiseksi sekä määrällisesti riittävän osallistumisen varmistamiseksi. Todettiin komitean järjestäytyvän jäsenten läsnä ollessa, jonka jälkeen komitean pysyvät asiantuntijat liittyvät temaattiseen keskusteluun koskien Suomen kriisinhallintaosallistumista.

2. Komitean järjestäytyminen

Puheenjohtaja totesi valtioneuvoston asettaneen komitean 5.3.2020, ml. jäsen ja varajäsen kustakin eduskuntaryhmästä, puheenjohtajana vsi Sumuvuori. Asettamispäätöksen mukaisesti ulkoministeriö on nimittänyt komitealle pysyvät asiantuntijat. Todettiin, että tarvittaessa kuullaan myös muita asiantuntijoita, joita komitean jäsenetkin voivat esittää.

3. Varapuheenjohtajan nimeäminen

Valtioneuvosto valtuutti asettamispäätöksessään komitean valitsemaan keskuudestaan varapuheenjohtajan. Komitea valitsi varapuheenjohtajaksi kansanedustaja Jouni Ovaskan.

4. Työsuunnitelman hyväksyminen, työn tavoitteet

Komitean työsuunnitelmaa käsiteltiin alustavasti epävirallisessa virtuaalisesti järjestetyssä kokouksessa 23.4. Työsuunnitelma (liitteenä) hyväksyttiin todeten sen olevan elävä asiakirja, jota voidaan työn edetessä muokata täydentää.

Keskustelua käytiin kriisinhallinnan käsitteestä, ml. kysymys siitä, tulisiko se laajentaa kattamaan myös rauhanvälitys. Tässä yhteydessä keskusteltiin myös kokonaisvaltaisuuden käsitteestä kriisinhallinnassa. Todettiin, että rauhanvälitys on tärkeää huomioida komitean keskusteluissa osana kokonaisvaltaista lähestymistapaa, mutta työn keskiössä tulisi asettamispäätöksen mukaisesti olla siviili- ja sotilaallinen kriisinhallinta.

5. Työskentelytavoista sopiminen

Komitea kokoontuu n. kerran kuukaudessa. VNK:n komiteatyötä koskevan ohjeistuksen mukaisesti varajäsenet osallistuvat komitean kokouksiin vain silloin, kun varsinainen jäsen on estynyt. Kokousmateriaalit jaetaan sekä jäsenille että varajäsenille. Pysyvät asiantuntijat ja sihteeristön jäsenet osallistuvat kokouksiin. Komitea voi tarvittaessa kokoontua myös vain jäsenten kesken. Komitealle on luotu sähköinen Tiimeri-työtila, johon kaikille komitean jäsenille ja varajäsenille annetaan käyttöoikeudet. Komitean työstä viestitään aktiivisesti. Komitean työssä huomioidaan koronavirustilanteesta johtuvat käytännöt.

6. Katsaus Suomen nykyiseen kriisinhallintaosallistumiseen (operaatiot, osallistumisvahvuudet, ml. operaatioiden johtotehtävät, määrärahat) ja keskustelu

Komitean pysyvä asiantuntija Mikko Kinnunen (osastopäällikkö, poliittinen osasto, ulkoministeriö) antoi katsauksen Suomen kriisinhallintaosallistumiseen, ml. nykyinen osallistumistaso ja määrärahat sekä osallistumistaso ja osallistumismuotojen muutos viimeisten vuosikymmenten aikana. Kinnunen totesi kriisinhallinnan olevan tärkeä osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, länsimaan velvoite, tärkeä osa kansallista puolustusta muukin sotilaallinen yhteistyö huomioiden, osa laajempaa turvallisuuspolitiikkaa sekä tuloksellisenä keino parantaa Suomen omaa turvallisuutta.

Keskustelussa esille nousi turvallisuuden jakamattomuus ja asioiden linkittyminen toisiinsa, sekä poliittisen tahtotilan merkitys. Oman (kansallisen) hyödyn saaminen ei aina ole mahdollista, vaan kuvan on oltava laajempi. Kriisinhallinnan kokonaisvaltaisuuden osalta peräänkuulutettiin enemmän konkretiaa.

Pysyvien asiantuntijoiden puheenvuoroissa korostettiin tuloksellista kriisinhallintaa Suomen turvallisuutta edistävänä tekijänä. Kokonaisvaltaisuus ja kohdemaiden oman kapasiteetin vahvistaminen on tärkeää ja Suomella tässä annettavaa. Kokonaisvaltaisuus toimii Suomessa käytännössä, mutta ministeriötaso, budjettirakenne ja lainsäädäntö toimivat siiloissa. Kokonaisvaltaisuuden toimeenpanoa tulisi seurata. Kriisinhallinta-asiantuntijat tuovat Suomeen palatessaan osaamis-pääomaa, jota tulee hyödyntää. Koulutusta tarvitaan kansallisesti yleisen tietoisuuden lisäämiseksi kriisinhallinnasta. Poliittisella tahtotilalla on keskeinen merkitys. Vahva kansalaistuki on tärkeää. Osallistumiseen liittyy myös laajempia poliittisia kysymyksiä, kuten tuki YK:lle, EU-jäsenyys, Nato-kumppanuus ja tuki maaryhmien muodostamille koalitioille. Koalitiot ovat kriisinhallinnan tulevaisuutta. Suomelle pohjoismaat sekä Viro ovat luonteva viitekehys myös kriisinhallinnassa – kokoaan suurempia yhdessä. Asiantuntijapuheenvuoroissa todettiin kriisinhallinnan luonteen muuttuneen – suurista joukkomääristä on siirrytty koulutukseen ja neuvonantoon. Toisaalta toimintaympäristöt aiempaa vaativampia, mikä asettaa vaatimuksia joukoille ja kalustolle. Vauraaseen ja sotilaallisesti osaavaan valtioon kohdistuu odotuksia. Suomen koulutusosaamisella on mahdollisuuksia myös kv. kriisinhallinnan alalla. Kriisinhallinnassa ja rauhanrakentamisessa, ml. kapasiteetin vahvistaminen, tarvitaan pitkäjänteisyyttä. On tärkeää arvioida, mihin toiminnalla pyritään vaikuttamaan.

7. Muut mahdolliset asiat, ml. seuraavan kokouksen ajankohta

Seuraava kokous pidetään syyskuun alkupuolella.

8. Kokouksen päättäminen

Kokouksesta julkaistiin tiedote.

LIITTEET Kokouksen asialista, hyväksytty työsuunnitelma, kokousta koskeva tiedote